

Revolutionens Spanien

Emma Goldman

1939

Kamrat Emma Goldman har tillbringat en längre tid i Spanien under senare delen av 1938. Ur den rapport hon avfattat över sina rön finns det mycket av intresse.

Vi återgiva här nedan ett avsnitt som säkerligen skall intressera tidskriftens läsare:

Helt naturligt var jag intresserad av att se i hur stor utsträckning CNT-FAI fortfarande var den dominerande moraliska faktorn bland de bredare lagren av arbetare och bönder samt iakttaga deras inflytande över Spaniens industriella och agrikulturella liv. Detta var så mycket mera nödvändigt som ett flertal kamrater utanför Spanien äro så mottagliga för varje nedsättande rapport de erhålla rörande CNT-FAI. Det är sant att krigsindustrin och järnvägarna blivit nationaliserade. Det är också ett sorgligt faktum, att Negrín överlämnat till de gamla ägarna de elektriska anläggningar, som kollektiviserades av CNT-FAI omedelbart efter den 19 juli 1936. Jag kunde emellertid konstatera att även inom de nationaliserade industrierna voro de spanska anarkisterna synnerligen dominerande. Däremot voro kollektiverna, såsom inom transport-, trä-, textil-, konfektions-, mjölk- och många andra industrier fortfarande bemannade med medlemmar av CNT. Detsamma gäller också jordbrukskollektiven. Detta gäller icke endast Katalonien, som jag nu hade tillfälle att återigen "inspektera", utan även Kastilien, Levanten och den icke ockuperade delen av Andalusien. Med andra ord, vilka slag den spanska revolutionen än blivit utsatt för, och jag vet bättre än många andra som besökt Spanien hur djupa sårn äro, så vidhåller jag dock att kollektiviseringen och socialiseringen fortfarande representerar den fylligaste och mäktigaste revolutionära insatsen av de spanska anarkisterna. Och vad som är av ännu större betydelse, även om Franco skulle erövra hela Spanien, vilket dock ingen på den republikanska sidan anser vara möjligt, så komma kollektiverna att bestå. Detta icke blott på grund av CNT-FAI:s inflytande, utan jämväl av den anledningen, att kollektiviseringens ide så att säga gått de spanska arbetarna och bönderna i blodet. Listers vandaliserande marsch genom kollektiven i Aragonien eller den lika brutala destruktions av andra kollektiv, som Karl Marx-brigaden gjorde sig skyldig till eller ingripandet av regeringen själv, har lyckats att för någon längre tid hålla folket tillbaka från kollektiviseringen. Jag fick bevis för detta under fjolåret och kanske ännu mera övertygande demonstrationer under mitt senaste besök.

Av brist på utrymme måste jag inskränka mig till att relatera ett fåtal exempel, men innan jag gör detta måste jag nämna något om det barnsliga påståendet, som gjorts av några kamrater i Amerika, nämligen att kollektiviseringen icke är anarkism samt att våra spanska kamrater därför prutat på sina ideal. Frånsett det förhållandet, att dessa kritiker aldrig i sitt liv ställts inför uppgiften att i praktiken demonstrera sina anarkistiska teorier, sin uthållighet och sitt mod att trotsa en hel värld, är det nödvändigt att klargöra för dem, att våra spanska kamrater icke göra gällande att socialisering och kollektivisering är anarkism. De framhålla emellertid, att dessa två former för rekonstruktion representera de första stegen hän mot förverkligandet av den frihetliga kommunismen. De ha icke blott rätt i detta utan de ha även bevisat sanningen av Bakunins princip, att revolutionen icke blott är en destruktiv kraft utan också omfattar viljan till rekonstruktion. Endast trångsynta sekterister i anarkisternas led kunna förbise det förhållandet, att vårt folk var det första i den sociala och revolutionära kampens historia som har börjat rekonstruera samhället mitt i kaos och död och i trots av demokratiernas konspirationer, som icke stå de fascistiska länderna efter.

Jag har redan framhållit, att även inom de nationaliserade industrierna är CNT fortfarande en dominerande faktor. Ett exempel är Metall-syndikatet. Under de tidigare julidagarna blevo dessa CNT-milanter snart nog revolutionens ryggrad. Med deras medverkan var det möjligt att åstadkomma ett enastående organisatoriskt mästerverk. Inom loppet av 48 timmar hade man lyckats förvandla en berömd automobilfabrik till en ammunitionsfabrik, och när jag anlände dit i september 1936 arbetade den redan i tre skift och producerade de enda vapen det lojala Spanien hade till sin disposition under denna kritiska period. Jag hade besökt anläggningen och sammanträffat med dess kunnige chef, men han var så upptagen att jag endast fick tillfälle att samtala med honom under några få minuter. Men under denna korta intervju efterlämnade han hos mig intrycket av en man med utpräglat intellekt och förvånansvärd energi. Vid mitt besök under september månad 1938 hade jag bättre tur. Han hade mera tid till sin disposition, sade han när jag ringde upp honom, och han skulle omedelbart sända en bil att hämta mig. Jag fann att kamraten åldrats en aning men han hade inte förlorat något av sin tankeskärpa, som gjort ett så starkt intryck på mig vid första sammanträffandet. Jag ville veta något om hans beundransvärda arbete, om den första stora ammunitionsfabriken han skapat samt hur många flera som

tillkommit. Han sade att det första företaget nu tillhörde historien men att ett flertal andra anläggningar byggs upp samt att de producerade den största delen av de moderna vapen, som gjort det möjligt för lojalisterna att hålla ut mot Franco och hans allierade. Han var dock övertygad om att en hel del mera skulle ha kunnat åstadkommit om det inte varit för den kriminella noninterventionspakten och någonting han betraktade som lika kriminellt, nämligen kommunisternas politiska manövrer. Han ansåg att tiden inte var så avlägsen, då det skulle bli möjligt att avslöja all den ljusskygga aktivitet som förekommit inom denna sektor av den antifascistiska fronten. Det kommer att bidra till att skingra legenden om den kamratliga hjälp Spanien erhållit från regenterna i "arbetarnas fosterland".

Det kommer också att avslöja det spel som revolutionärerna av i går, vilka nu äro så ödmjuka demokrater, ha bedrivit.

Vid min ankomst till Barcelona blev jag informerad om den kritiska attityd, som kamraterna inom FAI:s Peninsular- och regionalorgan intagit gentemot CNT:s nationalkommitté. Egendomligt nog delade en del av de mera framstående kamraterna, vilka tills i fjol godkänt och givit sitt stöd åt nationalkommitténs åtgärder, nu denna kritiska ståndpunkt. Jag var intresserad av att veta vad min kamrat tänkte om den förändrade inställningen.

Han var om möjligt än mera enfatisk i sin kritiska analys av de koncessioner CNT:s nationalkommitté gjort. Han medgav att de flesta av dessa koncessioner påtvingats de frihetliga organisationerna på grund av konspirationerna av världsimperialisterna av olika kulörer i syfte att krossa det lojalistiska Spanien. Han ansåg dock att dessa koncessioner visat sig fruktlösa och en del hade t. o. m. medfört direkta skadeverkningar. Han hävdade därför att ett mera aggressivt och konsekvent ställningstagande var oundgängligt gent emot regeringens och vissa av dess politiska sektors ingrepp mot revolutionen. Han hoppades att den nya orienteringen, som fått sitt uttryck bland kamraterna inom FAI, skulle åstadkomma en förändring i CNT-kommitténs metoder och taktik. Men om detta skulle lyckas eller ej, så var han dock övertygad, att medlemsmassorna i den frihetliga rörelsen fortfarande voro medvetna om sin mission och i intet avseende påverkade av de misstag som gjorts av CNT. Han bad mig därför hälsa alla kamrater utanför Spanien, att medan alla måste vara eniga vad det gäller uppgiften att vinna kriget, så står det revolutionära målet alltid klart för militanterna bland arbetarna och bönderna och att CNT här fortfarande är en avgörande makt att räkna med. Jag hade blivit, så hypnotiserad av denna kamrats uppriktiga ärlighet och intensitet, att jag glömt tiden. När jag gick märkte jag att jag tillbringat två timmar tillsammans med honom.

På följande dag eskorterades jag av min trogne guide och tolk, kamrat Martin Gudell, till transportarbetarnas syndikat. Jag hade även avlagt ett besök här 1937. Vid det tillfället var kommitténs sekreterare, kamrat Ponciano Alonso, "Mingo", den ende medlem av CNT som gav uttryck för en gent emot CNT:s koncessionspolitik direkt avvikande mening. Nu, sedan så många kamrater kommit att dela hans uppfattning, skulle det ha varit förklarligt om kamrat Alonso sagt: Sade jag inte det? Det förekommer emellertid ingen sådan billig bravado bland de spanska anarkisterna. Kamrat Alonso välkomnade den successivt stegrade insikten om den fara för den frihetliga rörelsen som CNT:s timida ställningstagande innebar. Han var mer än någonsin övertygad att den frihetliga rörelsen måste återgå till de första principerna, såvida icke de obeskrivliga uppoffringarna och lidandena som kriget kostat det spanska folket gjorts förgäves. Denna hans ståndpunkt delades av hela kommitten inom Transportarbetarsyndikatet. Jag sammanträffade med dem alla; fina proletärtyper, vakna män, utrustade med järnviljor.

Kamrat Alonso gav mig en broschyr, han skrivit, omfattande ett föredrag han hållit inför en av de litterära organisationerna i Barcelona i maj månad 1938. Många universitetsmän skulle ha anledning vara stolta över denna klara presentation av en proletär autodidakt. Jag önskar att jag kunde citera utförligt från "El Transporte y la Guerra" (Transport och krig), men jag har fortfarande så många andra intressanta saker att rapportera och min redogörelse håller redan på att inarbetas i en bok. Jag måste emellertid citera en del av de mera framträdande poängerna för att visa våra kamrater utanför Spanien den fortsatt höga moraliska standard och den kampanda, som våra kamrater inom CNT-FAI lägga i dagen.

Kamrat Alonso börjar:

Den 19 juli 1936, denna det iberiska folkets gloriösa dag, som icke upplevts av något annat folk i den sociala, politiska världen, övergävo de fascistiska ägarna sina transportföretag och dessa kommo då i arbetarnas händer. Arbetarna gingo omedelbart till verket och reorganiserade industrin på ett sätt som avvek betydligt från dess gamla standard och man lade då särskilt vikt vid att förbättra levnadsförhållandena för transportarbetarna samt att bättre än tidigare tillgodose allmänhetens komfort och intressen”.

Det var nu nödvändigt att påminna många om att transportarbetarsyndikaten från den allra första dagen ställt sig till den antifascistiska sakens disposition och att de förblivit lojala, alltid redo att ge vad förhållandena från dag till dag krävde. Sålunda hade Katalonien ensamt mobiliserat 7,624 frivilliga motorförare, Levanten 7,000, Estremadura 8,000 och Andalusien 5,200 man. Olyckligtvis har Transportarbetarsyndikatets kollektiv blivit offer för ämbetsmannaväldet och har vid flera tillfällen fråntagits sina arbetsredskap och deras bilar ha tagits i anspråk för privat bruk medan våra kamrater lämnats utan sysselsättning förutom att de fått vidkännas en reduktion av intäkterna med 50 proc. De bittra erfarenheter vi fått göra ha demonstrerat hur ödesdigra och skadliga vissa politiska åtgärder blivit för folket. Vi överlämna åt historien att placera ansvaret för denna politik, men faktum kvarstår, att stora övergrepp gjorts av politikerna med påföljd att dessa manövrer fört oss in i förhållanden som vi nu djupt beklaga.

Vår kamrat refererar här till de många övergrepp som gjordes 1937 av polisen och deras kommunistiska allierade – razziorna mot transportarbetarkollektivens byggnad. De kommo beväpnade till tändarna för att vräka syndikatet.

Då de erforo att kommittén, ehuru icke beväpnad, icke visade någon räddhåga samt vägrade att ge vika, vände de värda efterföljarna av Sovjets regent sin vrede mot kollektivets möbler och allt annat som kunde förstöras. De bröto t. o. m. upp kassaskåpet, blott för att till sin stora förargelse finna detsamma tomt. Jag önskade jag kunde reproducera de fotografier jag har i min ägo, vilka visa den vandalism och den ruin dessa pseudo-allierade av den antifascistiska fronten lämnade efter sig. Läsaren skulle då finna det svårt att skilja mellan den förödelse som åstadkommits av Franco och av hans vandaler.

Kamraten fortsätter:

Att vinna kriget innebär emellertid icke slopandet av kollektiven, ej heller uppgivandet av de revolutionära erövringarna. Det måste innebära att vinna kriget och respektera revolutionens segrar både beträffande deras ekonomiska såväl som sociala aspekt; att handla i motsats till dessa principer skulle betyda att kriget förlorades och Spanien förvandlades till en italiensk-tysk koloni. I dag liksom i går kräva CNT:s transportarbetare för sina kollektiv och för sina revolutionära erövringar mera omfattande erkännande och hänsyn, sedan ingen kan anklaga dem för att icke ha uppträtt lojalt bakom fronten och ännu mindre för att de skulle vara fiender till folkets sak. Nu som tillförne reagera de som verkliga antifascister till varje appell som når djupet av deras revolutionära medvetande.

De äro ständigt redo att tjäna varje osjälviskt initiativ.

Låt oss därför vara ense om, att kampen icke blott innebär fascismens likvidering, det är samtidigt en kamp för att skapa en fri värld med fria män och kvinnor, med temperament av stål och med rebelsjäl, klar mentalitet och starka viljor.

Detta är betydelsefulla faktorer i vår fortsatta kamp för våra företag.

Det är knappast nödvändigt med något tillägg till denna eldiga appell och betydelsen av kollektiverna såväl som försvaret av deras revolutionära värden. Kamrat Alonso konkluderar, att oavsett alla svårigheter fortsätta kollektiven att fungera samt att CNT förlorat mycket litet av sin moraliska styrka och makt. Mitt korta uppehåll i Spanien tillät mig att besöka endast ett fåtal kollektiv, men de som jag lyckades komma till

visade, att fastän en hel del kollektiv hade förstörts så arbetade många andra för full drift och demonstrerade hur lönlöst det är att försöka förrinta kollektiviseringen bland det spanska folket. Bland annat kom jag till ett synnerligen unikt kollektiv inom textil- och sömmerskebranscherna. Det hade startats av tre medlemmar av CNT. Nu kan det skryta med en medlemsnumerär uppe i tusentalen. Dess fabriker äro inrymda i stor modern byggnad med luftiga arbetsrum och kontor.

Varken byggnaden eller ett enda stycke materiel har blivit exproprierat; kamraterna hyrde huset och betalade 50,000 pesetas per år för detsamma. Råmaterielet betalade de också kontant. Majoriteten av arbetarna inom detta kollektiv äro kvinnor och yngre flickor. På grund av brist på elektrisk energi mitt på dagarna, arbetar man här från kl. 10 på kvällen till kl. 6 på mornarna.

Det är kanske överflödigt att säga, att alla män och kvinnor anställda inom detta kollektiv äro medlemmar av CNT, var och en socialt medveten om nödvändigheten av att man triumferar över fascismen. För tillfället går kollektivets hela produktion till fronten. Lönen varierar mellan 75 och 200 pesetas per vecka. Varje överskott produktionen lämnar användes för att förbättra byggnader och maskineri, för vården av de sjuka arbetarna och därtill en ganska betydande del för bildnings- och kulturella ändamål.

När vi skildes åt bad mig föreståndaren för detta kollektiv, en kamrat som i förbigående nämnt har vistats i Förenta staterna, att klargöra för kamraterna i Europa och Amerika att de också, dessa arbetare vid kollektiven, göra allt för att vinna kriget och förverkliga revolutionens löften. Jag sade honom att jag skulle vilja skriva hans budskap i ord av eld i medvetandet hos massorna världen över.

Min gamla trogna vän, Augustin Souchy, som följt mig på många turer genom Spanien, tog mig på en inspektionstur till den socialiserade mjölkindustrin. Den socialiserade mjölkindustrin reorganiserades av CNT efter den 19 juli 1936 och placerades på en modern och hygienisk basis. Detta var så mycket mera nödvändigt som tillförseln av mjölk till Barcelona dessförinnan legat i händerna på små företagare, som voro mera intresserade av profit än av mjölkens kvalité. Det är ett faktum att mjölken under denna tid var uppblandad även med kemiska tillsatser. Korna voro placerade i smutsiga och dåligt ventilerade skjul, utan tillgång till solsken och betesmarker. Som en följd av detta var en stor procent av kreatursbeståndet angripet av tuberkulos. Därtill kom en hänsynslös exploatering av de arbetare som voro sysselsatta inom detta verksamhetsområde. Reorganisationen igångsattes under ledning av CNT. Därav följde att Industria Lactes Socializado (Den socialiserade mjölkindustrin) blev en särskild bransch av livsmedelsindustrin. Bland de omedelbara åtgärder som vidtogos var att skapa helt nya och moderna metoder för att öka mjölkens kvalité och kvantitet. Kylarstationer anlades. Enbart i Katalonien upprättades sju sådana, till vilka bönderna från de omkringliggande byarna frakta sin mjölk. Här bringas mjölkens temperatur ned till 5-7 grader över noll, och tappad på termosflaskor når mjölken Barcelona vid en jämn temperatur. Vi besökte kylarstationerna vid Las Franquesa, Clot, nära Gerona, Satoville och La Perpetua de la Moguda, sedermera omdöpt till Granja Germinal. Den första av dessa stationer hade inrymts i en f. d. vindepot. Den var helt renoverad och utrustad med maskineri som hämtats från Barcelona. I stället för 30,000 liter mjölk, som med lätthet kunde kylas i denna anläggning, var det endast 1,000 liter som verkligen passerade genom denna process. Anledningen till detta var bristen på kreatursföda, vilket olyckligtvis tvingat en del bönder att slakta ned en hel del av sin boskap. I Clot funno vi en stor mejerianläggning för framställning av kondenserad mjölk och smör. Hela produktionen levereras till de militära auktoriteterna för konsumtion vid fronten. I Clot kommo vi på ett intressant fall, vilket, liksom så många andra fenomen man möter, endast kan förekomma i Spanien. Fastän kylarstationen är kollektiviserad erhåller den förre ägarens änka månatligt underhåll av kollektivet, därtill har hon fått behålla sin lägenhet – vilken jag fann vara mycket komfortabel. Samt har hon att hämta sin dagliga ranson av mjölk. Icke underligt att hon försäkrade mig, att hon var mycket belåten samt att Companieras voro mycket snälla mot henne.

Egendomen Satoville, omkring 50 km. från Barcelona, hade övergivits av ägaren under julidagarna. Han drog sig oantastad tillbaka till Barcelona, där han dog år 1937. Även fast det var känt att han hyste fascistiska sympatier, var det ingen som gjorde honom något för när. Man behöver kanske icke betvivla att han slutade sina dagar med att in i det sista hoppas att Franco skulle komma och befria honom från de "röda", som

förvandlat hans vanvårdade egendom till en väl organiserad och inkomstbringande farm. Nittiofyra kor, en mängd svin och får liksom höns och kaniner utgjorde besättningen på Granja Germinal. Trettiotvå hektar land är under kultur. Sextio jordbruksarbetare och lika många mejerister äro anställda vid denna egendom och deras lön varierar mellan 160 och 200 pesetas per vecka. Allaredan har detta socialiserade företag nedlagt 90,000 pesetas för uppförandet av nya ladugårdar och andra förbättringar nödvändiga för att bringa egendomen upp to date och åstadkomma en avkastning som aldrig tidigare.

Vi återvände till Barcelona för att besöka mjölksyndikatets största anläggning. Den är inrymd i det förra Frigorfactoriet och tillverkar biprodukter. Alla sorters moderna maskinerier för pasteurisering, smörtillverkning, maskineri för tillverkning av ost och Yoghourt, skumningsapparater och en ny glassanläggning hade installerats. Därtill hade man uppfört en mängd modell-mjölkkaffärer för detaljhandeln. Före den 19 juli hade denna anläggning en kapacitet av 7,000 liter per dag. Nu kan den komma upp till ett maximum av 100,000 liter per dag. Antalet arbetare hade reducerats från 350 till 200. Syndikaten ha all anledning vara stolta över sina resultat. De äro emellertid missnöjda emedan de ej kunna producera den ökade mängd av mjölk som kräves för Kataloniens befolkning. Förr konsumerades det 200,000 liter mjölk dagligen i Barcelona. I dag behövs det 300,000 liter, beroende på tillströmningen av flyktingar och ett i övrigt ökat invånareantal. Tidigare importerade Katalonien en betydande kvantitet kondenserad mjölk från norra Spanien, som nu ockuperats av Franco. Likaså importerade man mjölkkor från Schweiz, Holland och från de norra provinserna. Allt detta har omöjliggjorts genom kriget. En annan förklaring till mjölkbristen är den olycka som drabbade Katalonien i maj månad 1937. På grund av anslagen mot CNT-FAI i Barcelona, som resulterade i de kända majhändelserna, trodde tydligen de gamla kreatursägarna att de goda dagarna nu hade återvänt, de hemsökte kollektiven och ledde kreaturen till sina egna gamla skjul. När de insågo att syndikaten fortfarande voro i kontroll av företagen slaktade de korna hellre än att lämna dem tillbaka till kollektiven. Och ändock, trots alla motgångar och alla omkastningar, framstår den socialiserade mjölkindustrin i Spanien som ett storartat verk.

Kort och gott, dessa mjölksyndikat ha demonstrerat och bevisat att man inom en tidrymd av några korta månader och under brinnande krig hade förmåga att skapa företag, som det tagit böndernas kooperativa sammanslutningar i norra Europa årtionden att bygga upp.

Det Anarkistiska Biblioteket

Emma Goldman
Revolutionens Spanien
1939

Syndikalismen #2 1939
Artikel ur SAC:s tidskrift Syndikalismen årgång 1939 nummer 2

sv.anarchistlibraries.net